

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 -и назди Институту фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ (734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Расулзода Аслам Зафар дар мавзуи «Мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар системаҳои интиҳоботӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ. – Душанбе, 2026. – 179 с.

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Расулзода Аслам Зафар дар мавзуи «Мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар системаҳои интиҳоботӣ» аз лиҳози мазмун, самтгирии таҳқиқоти илмӣ ва муҳтавои таҳлилӣ ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мутобиқати пурра дорад. Муҳтавои диссертатсия бо масъалаҳои ҳамоҳанг аст, ки дар шиносномаи ихтисос ҳамчун самтҳои афзалиятноки таҳқиқ муайян шудаанд.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз рӯйи муҳтавои худ бо мавзӯҳои пешбинишудаи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.09.2020, таҳти №503 «Дар бораи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.02.2025, таҳти №114 «Дар бораи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ барои давраи то соли 2030» мувофиқат менамояд. Дар ин замина таҳқиқоти диссертатсионӣ баррасии возеҳи мафҳумҳои асосӣ, ба монанди «ҳизбҳои сиёсӣ», «системаҳои ҳизбӣ», «системаҳои интиҳоботӣ», «интиҳобот», «овоздиҳӣ» ва ғайра баррасӣ гардидаанд.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Омӯзиши масъалаҳои гуногуни ҳаёти сиёсӣ аз ҷумла, ҳизбҳои сиёсӣ барои дарки амиқ ва васеи проблемаҳои муҳталифи инкишофи ҷомеа ва рушди он аҳамияти муҳимро касб кардааст. Ҳизбҳои сиёсӣ ва системаҳои интиҳоботӣ дар шароити кунунӣ низ аз зумраи чунин падидаҳои меҳварии инкишофи ҷомеа буда, дар маркази таваҷҷуҳи муҳаққиқон қарор гирифтааст. Дар ҷомеаҳои демократӣ ҳизбҳои сиёсӣ тартиби ҳосаи ташаккул ва инкишофро соҳиб буда, низоми махсуси гардиши муносибатҳо ва равандҳои ҷамъиятиро доро буда, дар доираи

қонуниятҳои махсус ва умумии инкишоф ба миён меоянд. Ҳизбҳои сиёсӣ, ки ҳамчун институти системаи сиёсӣ баромад намуда, бо хусусиятҳо ва махсусиятҳои худ аз падидаҳои дигари ҷомеа тафовут пайдо менамояд.

Ҳамин аст, ки ҳизбҳои сиёсӣ дар навъҳо, ҳелҳо ва шаклҳои мухталиф зухур гардида, низоми таъсиррасониҳо ва таъсирпазириҳои мухталифро касб намудааст. Аз ин ҷост, ки таҳқиқи он ва ҳолатҳои гуногуни инкишофи он диққати муҳаққиқони сатҳи гуногунро ба худ кашидааст. Ҳеҷ набовшад, дар навбати аввал муҳаққиқон бар он мекушанд, ки дар низоми муносибатҳои ҷамъиятӣ ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ ва системаҳои интихоботиро муайян намуда, ба сифатҳои меҳварии он сарфаҳм раванд. Аз ҷумла, диссертант Расулзода Аслам Зафар низ ба ҳамин монанд вазифаҳоро пеши худ шинохтааст.

Диссертант кӯшиш намудааст, ки тавассути омӯзиш ва таҳқиқи масъалаҳои ҳизбҳои сиёсӣ ва системаҳои интихоботӣ ба паҳлуҳои мушаххаси он муроҷиат намуда, мақом ва ҷойгоҳи онро дар низоми муносибатҳои ҷомеаи сиёсӣ муайян намояд. Ба ҳолат ва фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ назари худро иброз намуда, нақши онро дар инкишофи ҷомеа ҳамчун ниҳоди меҳварӣ муайян намудааст. Ҳолати рӯзмаррагии мавзуи таҳқиқотӣ низ дар ҳамин маълум мегардад.

Мубрамияти таҳқиқоти диссертатсионии Расулзода Аслам Зафар дар мавзуи «Мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар системаҳои интихоботӣ», пеш аз ҳама, ба нақши ҳизбҳои сиёсӣ дар раванди интихоботии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо маҷмуи омилҳои вобаста аст, ки хусусияти рушди сиёсии кишвар, хусусияти давраи гузариш ва хоҳиши бунёди ҷомеаи демократиро дар асоси принципҳои бисёрҳизбӣ ва рақобат инъикос мекунанд. Дар ҷаҳони муосир, ки институтҳои демократӣ дар таъмини субот ва пешрафт нақши калидӣ доранд, омӯзиши фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дар заминаи маъракаҳои интихоботӣ вазифаи муҳимест, ки ҳам аҳамияти назариявӣ ва ҳам амалӣ дорад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлати ҷавони мустақил дар раванди ташаккули системаи сиёсии худ қарор дорад. Пас аз ба даст овардани истиқлолият, кишвар давраи душвори ҷанги шаҳрвандиро аз сар гузаронид. Чунин воқеаҳо ба рушди институтҳои сиёсӣ ва низоми ҳизбӣ таъсири ҷиддӣ расонид. Дар ин шароит ҳизбҳои сиёсӣ дар раванди оштии миллий ва муътадилсозии вазъ нақши муҳим бозиданд. Бо вучуди ин, сарфи назар аз муваффақиятҳои ба даст овардашуда, раванди демократикунонӣ ва нақши

ҳизбҳои сиёсӣ дар раванди интиҳоботи Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиш ва тақмили минбаъдaro талаб мекунад.

Дараҷаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Дар таҳқиқоти диссертатсионии пешниҳодшуда якҷанд нуктаҳои муҳимми илмие ба сифати навгонӣ пешниҳод гардидааст. Пеш аз ҳама, дараҷаи навгонии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар коркарди ҳамаҷонибаи асосҳои назариявӣю методологии омӯзиши мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар рушди системаҳои интиҳоботӣ ифода меёбад. Дар ҷараёни таҳқиқ мафҳум ва моҳияти ҳизбҳои сиёсӣ кушода шуда, хосиятҳои асосии фаъолияти он дар маъракаи интиҳоботӣ муайян карда шудаанд. Муаллиф нақши ҳизбҳо ва рушди системаҳои интиҳоботиро дар ташаккули устувории системаи сиёсӣ ва дурнамои рушди давлат асоснок намудааст.

Навгонии илмӣ натиҷаҳо ҳамчунин дар муайянсозии самтҳои афзалиятноки илмӣ дар омӯзиши ҳизбҳои сиёсӣ ва системаҳои интиҳоботӣ ва арзёбии мавқеи онҳо ҳамчун омили рушд ва инкишофи демократия ва плюрализми сиёсӣ зоҳир мегардад. Муаллиф дар рисола мактабҳо ва равияҳои гуногуни илмиро ба таври муқоисавӣю таҳлилӣ нишон додааст. Ин имкон медиҳад, ки таҳқиқот на танҳо дорои аҳаммияти назариявӣ, балки дорои арзиши амалӣ низ бошад.

Яке аз нуктаҳои асосӣ таҳлили мукаммали фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дар рушду инкишофи ҷомеаи маданӣ мебошад. Дар таҳқиқот хусусияти муносибатҳои байниҳамдигарии фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ мавриди арзёбии илмӣ қарор гирифтаанд. Дар ҳамин замина ҷомеаи маданӣ метавонад ба ҳизбҳо дар муайян кардани масъалаҳои мубрам, таҳияи сиёсатҳои самаранок ва таъмини шаффофият ва масъулияти ҳукумат кумак расонад ва ба сифати омили рушди устувори Ҷумҳурии Тоҷикистон баромад намояд. Дар рисола муносибатҳои байниҳамдигарии онҳо муайян карда шудаанд.

Ҳамин тариқ, натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқоти диссертатсионии Расулзода Аслам Зафар бо дараҷаи баланди навгонии илмӣ, асоснокии назариявӣ ва аҳаммияти амалии худ фарқ намуда, маҷмӯи нуктаҳои илмиро ташкил медиҳанд, ки барои ҳимоя пешниҳод гардида, саҳми муайянеро дар рушди илмҳои сиёсӣ ва таҳкими заминаҳои назариявӣ мегузоранд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Дар муқаддимаи рисолаи диссертатсионӣ мубрамияти мавзӯи таҳқиқотӣ, дараҷаи омӯзиши он, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо)

ва масъалаҳои алоқамандии илмӣ ба таври мушаххас нишон дода шудаанд. Асоснокии хулосаҳои таҳқиқот, пеш аз ҳама, бо сатҳи баланди маводи эмпирикӣ ва сарчашмаҳои назариявии истифодашуда алоқаманд мебошад. Муаллиф кӯшиш намудааст, ки мафҳум, моҳият, хусусият ва аҳаммияти ҳизбҳои сиёсӣ ва системаҳои интихоботиро барои инкишофи устувори давлат ва ҷомеа, пеш аз ҳама, барои таъмини ҳаёти хуррам нишон диҳад. Ҳамзамон, муаллиф раванди татбиқи амалишавӣ ва механизмҳои муассири фаъолияти ҳизбҳои сиёсиро дар шароити Тоҷикистони муосир бо ба инобат гирифтани нақши ниҳодҳои давлатӣ ва таркиботи ниҳодии ҷомеаи маданӣ, барномаҳо ва стратегияҳо ва инкишофи устувори Тоҷикистон муфассал баён доштааст. Инчунин, рушди минбаъда ва таҳкими системаи ҳизбӣ, баланд бардоштани самаранокӣ ва намоёндагии он барои рушди ниҳодҳои демократӣ ва суботи кишвар шароити зарурӣ фароҳам оварда, ба таври муфассал мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор додааст.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф боз дар он зоҳир мегардад, ки дар асоси омӯзиш ва таҳлилу хулосабарориҳои концепсияҳои илмӣ, аҳаммияти таҳкими низоми ҳизбӣ ва системаҳои интихоботӣ нишон дода шудааст, ки барои таҳияи стратегияҳо ва барномаҳо ва рушди устувори ҷомеа ва давлати Тоҷикистон аҳаммияти муҳим доранд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт, интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия ва замимаҳо иборат мебошад. Ҳаҷми умумии диссертатсия 179 саҳифаи матни компютериро ташкил медиҳад. Дар тавсифи умумии таҳқиқот мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва мавзӯи таҳқиқот, асосҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот, сарчашмаҳои маълумотии таҳқиқот, наwgонии илмии таҳқиқот, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, мутобикати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ нишон дода шудаанд.

Боби якуми диссертатсия – **«Ҷанбаҳои назариявӣю методологии таҳқиқи ҳизбҳои сиёсӣ»** фарогири ду зербоб мебошад. Дар зербоби аввал – **«Ҳизбҳои сиёсӣ: моҳият, вазифаҳо ва хусусияти ташаккулёбии онҳо»** масъалаҳои назария ва методологияи ҳизбҳои сиёсӣ, ошкор намудани мафҳум ва моҳияти ҳизб, хусусиятҳои асосии ин падидаҳо баҳри ҳаёти шоиста ошкор менамояд. Муаллиф вобаста ба ин масъала таъкид медорад,

ки таҳлили сарчашмаҳои илмӣ исбот мекунанд, ки истифодаи мафҳуми “ҳизб” аз замонҳои қадим шуруъ гардидааст. Барои донишҳои атиқӣ баррасии масъалаи ҳизбҳои сиёсӣ дар заминаи гуруҳҳои ғайрирасмӣ, клубҳо ва иттиҳодияҳое, ки элитаи ҷомеа ро муттаҳид мекарданд, ба вуҷуд омадаанд. Дар ҳолатҳои дигар дар асоси ҳаракатҳои оммавӣ, ки манфиатҳои табақаҳои васеи аҳолиро ифода мекарданд, ташкил карда шудаанд.

Зербоби дуюм - **«Таснифоти ҳизбҳои сиёсӣ ва шаклҳои зоҳиршавии фаъолияти ҳизбӣ»**-ро баррасӣ намудааст. Муаллиф дар раванди таҳқиқоти ҳеш, ҳизбҳои сиёсиро навъбандӣ намуда, асосҳои фаъолияти онҳоро дар низоми муосири илмҳои сиёсӣ нишон додааст. Ҳизбҳои сиёсӣ низоми фаъолияти худро дар заминаи асосҳои идеологӣ, таъсиррасонӣ ба ҷомеа ба роҳ мемонанд. Муаллиф мақсадҳое, ки дар зербоби мазкур гузоштааст, ба он ноил гардида, таснифоти ҳизбҳоро (чап, рост, марказ) нишон дода моҳияти таснифоти мазкурро дар пешниҳод кардани роҳҳои алтернативии рушди ҷомеа мебинад.

Боби дуюми таҳқиқоти диссертатсионӣ ба баррасии масъалаи **«Мақоми институтсионалии интиҳобот ва системаи ҳизбӣ дар ҷомеаи муосир»** бахшида шудааст. Ин боб аз ду зербоб иборат аст. Дар зербоби аввал масъалаи **«Нақш ва мавқеи ҳизбҳои сиёсӣ дар ташаккули системаи интиҳоботӣ»** ва дар зербоби дуюм масъалаи **«Хусусиятҳои ташаккулёбии системаи ҳизбӣ дар шароити ҷомеаи тоҷикистонӣ»** таҳлил ва баррасӣ шудаанд. Интиҳобот, ки унсури асосӣ ва зарурии сиёсат аст, дар инкишофи муттасили ҷомеа мақом ва нақши бузургро соҳиб аст. Муаллиф, интиҳоботро воситаи муарифӣ менамояд, ки тавассути он таҳкими тақмили сохторҳои ҷамъиятӣ таъмин мегардад. Дар олам кишвареро дарёфт намудан номумкин аст, ки аз интиҳобот истифода наамояд. Новобаста аз сохти сиёсӣ ва муносибатҳои сиёсии ҳукмронии ҷамъиятӣ сохторҳои гуногуни таркиботии кишварҳои олам ба раванди интиҳобот рӯ меоранд. Интиҳобот, навъ ва шаклҳои гуногуни он мавриди истифодаи васеъ қарор доранд. Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ҳамчун давлати демократӣ дар рафти инкишофи ҳеш интиҳоботро дар сатҳи гуногун истифода менамояд.

Боби сеюми диссертатсия масъалаи **«Самтҳои афзалиятноки фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дар системаи интиҳоботии Ҷумҳурии Тоҷикистон»**-ро фаро мегирад. Дар зербоби якуми боби сеюм - **«Фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дар раванди интиҳобот ва хусусиятҳои он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»** баррасӣ гардидаанд. Имрӯз Ҷумҳурии Тоҷикистон бунёди ҷомеаи демократӣ ва маданияро мақсади ҳеш қарор

додааст, рӯ овардан ба интиҳобот ҳамчун воситаи ҳалли масъалаҳои бузург ва умуман, инкишофи ҷомеа амри воқеъ аст. Муаллиф, ҳолати мазкурро дар омӯзиши интиҳобот, системаҳои интиҳоботӣ, навъу шаклҳои зуҳуршавии он мебинад. Омӯзиши онро ҳам аз лиҳози назариявӣ методологӣ ва ҳам аз ҷиҳати амалӣ рӯзмарра мешуморад. Зербоби дуюми боби сеюм - **«Роҳҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти ҳизбҳои сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаи интиҳоботӣ»** ном гирифтааст. Дар воқеъ, истифодаи интиҳобот дар сатҳи зарурӣ ва навъу шаклҳои самарабахши идораи ҷомеа фаъолияти сиёсии одамон, ташкилотҳои сиёсиро самаранок мегардонад ва дар кори таъмини инкишофи муттасили ҷомеа саҳм мегирад. Ҳамчун рукни асосӣ ва зарурии ҷомеаи демократӣ эътироф пайдо намудани интиҳобот беҳуда набуда, рӯовариҳои ташкилотҳои сиёсӣ аз ҷумла, ҳизбҳои сиёсӣ ба он ҳукми заруратанд.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои таҳқиқот ҷамъбаст гардида, тавсияҳои амалии муаллиф оид ба истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот пешниҳод шудаанд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия. Рисолаи илмии Расулзода Аслам Зафар махсусиятҳои илмии ба худ хосро соҳиб мебошад ва аҳаммияти баланди илмӣ дорад. Он таҳқиқотест, ки дар доираи илми сиёсӣ бори дигар ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсиро дар интиҳобот ва системаҳои интиҳоботӣ мавриди таҳлил ва хулосагирӣ қарор додааст.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он ифода меёбад, ки дар доираи он тағйирёбии раванду ҳодисаҳои замони муосир, хусусиятҳои шаклгирии ҳизбҳои сиёсӣ ва рушди иҷтимоию сиёсӣ мавриди таҳлили амиқи илмӣ қарор гирифта, хулосаҳои далелнок пешниҳод шудаанд. Аҳаммияти илмии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки хулосаҳо ва натиҷагирӣҳо метавонанд ҳамчун заминаи назариявӣ барои таҳқиқоти минбаъда дар самти фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, такмил додани системаҳои интиҳоботӣ истифода шаванд. Коркарди мафҳумҳои асосӣ, таҳлили равандҳои муосир ва ҷамъбасти таҷрибаи назариявӣ имконият фароҳам меорад, ки самтҳои нави таҳқиқ дар илмҳои сиёсӣ ташаккул ёбанд ва доираи масъалаҳои ҳизбҳои сиёсӣ ва системаҳои интиҳоботӣ дар шароити миллӣ боз ҳам дақиқтар муайян гардад.

Аз ҷиҳати амалӣ натиҷаҳои диссертатсия метавонанд дар раванди фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ таҳкими пояҳои истиқлолияти давлатӣ, ҳифзи манфиатҳои миллӣ мавриди истифода қарор гиранд. Инчунин, онҳо метавонанд дар такмили сиёсати давлатӣ, таҳияи барномаҳо ва стратегияҳои

рушди устувор ва баланд бардоштани самаранокии фаъолияти институтсионалӣ сахм гузоранд. Баланд бардоштани сатҳи огоҳии ҷомеа, ташаккули маданияти сиёсӣ, рушди тафаккури сиёсӣ ва тақвияти масъулияти шаҳрвандӣ нисбат ба масъалаҳои ҳизбҳои сиёсӣ ва интиҳобот аҳаммияти муҳимро соҳибанд.

Маводҳои таҳқиқот метавонанд барои такмили ҷаҳонбинии илмӣ муҳаққиқон, омӯзгорон ва мутахассисони соҳаҳои мухталифи илмҳои сиёсӣ хизмат намуда, дар омода намудани кадрҳои баландхаттисос нақши муҳим бозанд. Илова бар ин, маводи диссертатсия метавонад дар раванди таълими фанҳои «Сиёсатшиносӣ», «Равандҳои сиёсӣ» ва «Ҳизбҳо ва равандҳои сиёсӣ», ҳамчун курси махсус, инчунин ҳангоми таҳияи барномаҳои ҳизбӣ, концепсияҳои инкишофи низоми интиҳобот истифода гардад.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои муаллиф нашр шудаанд. Натиҷаҳои илмӣ таҳқиқот дар 8 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 3 мақола дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ба таъъ расидаанд. Шумораи маводи ҷопшудаи муаллиф ба талаботи банди 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295) тасдиқ гардидааст, мувофиқат менамояд. Мақолаҳои илмӣ нашршудаи муаллиф ба мазмун ва мавзӯи рисолаи илмӣ бевосита алоқаманд мебошанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ бо риояи талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, таҳти №493 тасдиқ гардидааст, ба расмият дароварда шудааст.

Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Дар баробари муваффақиятҳо дар таҳқиқоти диссертатсионӣ баъзе камбудихо ва норасогиҳо низ мушоҳида мешаванд:

1. Муаллиф, хусусиятҳои хоси низоми бисёрҳизбиро дар Тоҷикистон хело хуб қайд кардааст. Аммо нақши амалии ҳизбҳои сиёсии расмиро дар ташаккули фарҳанги сиёсии ҷавонони муосири тоҷик пурра амик накушодааст.

2. Муаллиф дар рисолаи хеш ба раванди фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ дар маъракаи интиҳоботӣ баҳои зарурӣ додааст. Яъне ҳизбҳои сиёсӣ дар баланд бардоштани маданияти сиёсӣ ва шуури сиёсии шаҳрвандон масъуланд, ин аз вазифаҳои ҳизбҳои сиёсӣ бармеояд. Хуб мешуд, ки муаллиф дар бораи коҳиш додани сатҳи пасивии сиёсӣ (абсентеизм) низ андешаҳои худро изҳор менамуд.

3. Муаллифро зарур буд, ки дар қор таъсири системаи интиҳоботии мажоритарӣ ба рушди низоми бисёрҳизбӣ дар Тоҷикистони муосир ба таври кофӣ баҳогузорӣ менамуд.

Дар маҷмӯъ диссертатсияи мазкур таҳқиқоти анҷомёфта ба ҳисоб рафта, норасогиҳои дар боло зикршуда арзиши илмӣ онро кам намегардонанд. Зеро натиҷаҳои таҳқиқоти мазкур мустақилона аз ҷониби муаллиф ба даст оварда шудаанд, қори илмӣ дорои наwgониҳои назаррас мебошад, ҳулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф асоснок ва боэътимоданд.

Таҳқиқоти диссертатсионии Расулзода Аслам Зафар дар мавзӯи «Мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар системаҳои интиҳоботӣ» ба яке аз масъалаҳои муҳимтарин дар шароити рушди давлатдорӣи миллӣ бахшида шуда, дар илмҳои сиёсии ватанӣ иқдоми хеле муҳим ва саривақтӣ мебошад. Диссертатсия аз рӯйи мазмуну мундариҷа ба ихтисоси интиҳобгардида мувофиқ аст.

Дар маҷмӯъ, таҳқиқоти диссертатсионии Расулзода Аслам Зафар дар мавзӯи «Мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар системаҳои интиҳоботӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣи номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ пешбинӣ гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи пешбиниамудаи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023 №295) тасдиқ гардидааст, мувофиқ мебошад. Диссертатсияи мазкур таҳқиқоти мукамал ва мустақилона анҷомёфта ба шумор рафта, муаллифи он сазовори дарёфти

M. m. m.

Г.Р. Муродова

сдiк менамоям.

М

М.А. Давлатов

Ч.М.
РАЁСАТИ
КАДРҲО
ВА
КОРҲОИ
МАХСУС

MAXC

Сафаров, 16